

Innspill til Energikommisjonen

NITO er Norges største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer, med nesten 100 000 medlemmer. Vi har en stor andel av medlemmene innen petroleumsnæringen og kraftforsyningen, samt mange innen industrier og bransjer som påvirkes sterkt av kraftprisen. Våre medlemmer skal utvikle, drifte og vedlikeholde de nye grønne verdikjedene innen blant annet havvind, hydrogen, CCS og batterier. Samtidig vil de fortsatt være helt sentrale i petroleumsnæringen og kraftforsyningen basert på vannkraft.

Det er grunn til å forvente at den nye energisituasjon med svært høye energipriser vil vedvare i lang tid, og det er fare for kraftunderskudd i nær framtid. NITO får mange henvendelser fra medlemmer som er bekymret for privatøkonomien på grunn av de ekstreme strømprisene. Samtidig jobber mange av våre medlemmer i bedrifter som er avhengige av strøm til en konkurransedyktig og forutsigbar pris. Denne krisa krever tiltak på kort og lang sikt, og en betydelig politisk handlekraft.

Tilgang til kraft er avgjørende for den industrielle veksten framover, og vi har over tid nå sett at gjennomføring av grønne industriprosjekter begrenses som følge av manglende nettkapasitet. Vi er derfor glade for at regjeringen i tilleggsmeldinga fulgte opp signaler NITO og andre aktører har gitt knyttet til behovet for produksjon av mer fornybar kraft og utbygging av nettkapasitet. Vi savner imidlertid enda tydeligere ambisjoner knyttet til omfang og tempo i prosessene.

Oppgradering og modernisering av eksisterende vannkraft, fortgang i utbygging av ny fornybar energi – som havvindutbyggingen på norsk sokkel, samt energieffektivisering er viktige tiltak for å sikre kraftbalansen. Potensialet knyttet til vedlikehold og oppgradering av vannkraften må utnyttes. NITO er glad for at den nye skattemodellen stimulerer til reinvesteringer i vannkraftverk. Men det går tregt, og det er fortsatt et stort potensial. Utbedret flomsikring og utbygging av flomverk vil og bidra til å sikre kraftbalansen.

Konsesjonsbehandlingen må og bli mer effektiv. Oppdaterte konsesjonskrav med krav om bruk av best tilgjengelig teknologi vil både fremme teknologiutvikling, bidra til reduksjon i indirekte klimagassutslipp og færre naturinngrep. NITO vil understreke betydningen av å opprettholde god kvalitet i konsesjonsprosessene. Vi mener imidlertid det er mulig å iverksette tiltak for å redusere ledetider uten å forringe kvaliteten i konsesjonsprosessen, og som har mindre negative konsekvenser for omgivelsene.

Det er også et stort potensial for energieffektivisering, som kan gjennomføres uten naturinngrep. De neste ti årene kan for eksempel energisparetiltak i boliger og bygg redusere energibruken med nær 20 TWh fra dagens nivå. Det trengs det en nasjonal satsing på energieffektivisering som på kort tid vil kunne gi et viktig bidrag til kraftbalansen. Blant annet bør det innføres incentiver for privatkunder for å gjennomføre ENØK-tiltak. Det haster og å få på plass en strategi og virkemidler for hvordan Norge kan sikre raskere utbygging av kraftnettet og ivareta og videreutvikle kraftsystemet. Vi ser med spenning fram til Strømnettutvalget sin innstilling. Stikkord her er nettreguleringen og å stimulere nettselskapene til investeringer. Det bør vurderes om ekstra inntekter for staten ved vedvarende høye kraftpriser kan delfinansiere nettutbygginger som Statnett og regionale nettselskap i dag ikke finner som økonomisk forsvarlige å igangsette.

Havvind vil utgjøre et helt vesentlig bidrag til den framtidige energiforsyningen, og gir enorme muligheter for industriell utvikling. Det er positivt at tildeling av arealer er i gang, og at det nå endelig er fastsatt mål for

utbygging av havvind. Ambisjonene har lenge vært altfor beskjedne. Det er avgjørende at havvindsatsingen gir utvikling av næring og arbeidsplasser i Norge. NITO mener dette bør være et sentralt element i reguleringen av konsesjoner, tildelingsmodell, tilskudd til teknologi og kompetanseutvikling.

Det er positivt at det legges opp til kvalitative kriterier for flytende havvind på Utsira nord. Her kan man ta hensyn til utvikling av norsk leverandørindustri og tildele prosjektområder uten å måtte vente på at auksjonsmodellen er ferdig utredet. Dette kan bli avgjørende hvis regjeringen skal klare sitt mål om å ha flytende vindkraft i drift innen 2030.

Regjeringen har utsatt beslutningen om hybridkabler begrunnet i at de ønsker en utredning. NITO håper en slik avklaring skjer så raskt som mulig, slik at vi kommer i gang med industriell utbygging. Det er avgjørende at nett designes på en måte som bidrar til nasjonal krafttilgang og samtidig legger til rette for å utvikle havvind som en eksportnæring.

Det er positivt at regjeringen nå vil åpne for konsesjonsbehandling av vindkraft på land, der det er miljømessig akseptabelt og lokal oppslutning om det. Vi har en energikrise i Europa, og Norge vil produsere for lite kraft til eget forbruk allerede fra 2026. Med et nytt regime hvor vertskommunene for vindkraft kommer bedre ut ved etableringer og at det ikke skal gjennomføres uten lokal oppslutning, støtter NITO nye konsesjonsbehandlinger.

Norge er i en god posisjon for å skape en ny hydrogeneksportindustri, med sine naturgassressurser og sin satsing på CO₂-lagring. Når infrastrukturen er på plass og hydrogenmarkedet har vokst, kan Norges satsing på havvind være et viktig bidrag til fornybar hydrogenproduksjon. NITO mener det må legges opp til storskala produksjon av grønt og blått hydrogen og ammoniakk for å redusere klimagassutslipp fra egen industri- og transportsektor samt for eksport. Mulighetene for grønt og blått hydrogen må kobles. Utvikling av infrastruktur er avgjørende. Det er behov for en helhetlig satsing som utvikler hydrogeninfrastruktur parallelt med markedsutviklingen av ulike hydrogeninitiativer.

Det er en rekke nye potensielle teknologier og sektorer utenom de nevnte. NITO vil peke på sol, tidevann, bølge, jordvarme, kjernekraft og andre potensielle nye energikilder. Det må sørges for tilstrekkelig midler til FoU og innovasjon i disse næringene/teknologiene.

Leverandørindustrien vil være avgjørende for den grønne omstillingen på veien mot å bli et lavutslippssamfunn i 2050. Kompetansen og teknologien herfra leverer nye løsninger til andre næringer. Jobb- og verdiskapingen fra petroleumsindustrien må videreutvikles, slik til at denne blir en motor for utvikling av blant annet havvind, hydrogen og CCS.

Næringsliv og fagforeninger må involveres i å lage strategier og utarbeide tiltak og politikk som sikrer kraftbalansen framover, og dermed eksisterende industri og nye industrier som skal ledes oss mot klimamålene for 2030 og netto null utslipp i 2050.

Enovas ordninger må suppleres med nye virkemidler som f.eks. differansekontrakter for havvind, hydrogen og CCS samt CO₂-fond, slik at industriens arbeid med å ta i bruk både moden og innovativ klimateknologi kan forseres.

Uten konkrete tiltak vil kraftprisene kunne utløse flere konflikter i samfunnet og hemme gjennomføringen av det grønne skiftet, nasjonale klimamål og industrietableringer. Energikommisjonen må gi en uhildet analyse av alle vesentlig årsaker til hvorfor vi har endt opp med så høye kraftpriser. De indirekte konsekvensene for husholdninger, næringsliv og spesielt industrien som konkurrerer globalt må analyseres.

En offensiv industrisatsing i tillegg til den elektrifiseringen som skal til for å nå klimamålene vil innebære en vesentlig økning i kraftforbruket. Det er det avgjørende at politikken tar høyde for.

Med vennlig hilsen
Trond Markussen
President, NITO

